

Смањење пореза на зараде

Државни секретар Јанко Гузијан за Економист магазин, 23. јун 2008. године

Да ли може да се смањи порез на зараде са 12 на десет одсто, као што је предложио министар за економију Млађан Динкић, будући да је државни буџет ионако у проблему јер су расходи већи од прихода?

Поново је актуелно питање смањења пореза на зараде. Смањење пореског оптерећена зарада је једна од важнијих економских тема не само код нас већ и у бројним другим земљама, пошто се тиче и запослених и незапослених. Запослене интересује због тога што мање утиче на њихово издвајање за државу и последично веће зараде, а незапослене због бољих могућности добијања посла због позитивног утицаја на раст тражње за радом услед мање цене рада. Политичари су веома заинтересовани да за време њиховог мандата дође до економског просперитета, па чине све како би балансирани повољнију пореску политику са задатим буџетским давањима.

Такође, послодавци, којих је све више, отворено поздрављају свако смањење пореза пошто им то олакшава посао и исти чини успешнијим. Последњи пут порез на зараде је измењен почетком 2007. године, када је смањена стопа са 14 на 12 одсто и уведен неопорезиви део зараде у износу од 5.000 динара (који се годишње усклађује). Резултат ове мере је било смањење оптерећења порезом и доприносима просечне нето зараде у Србији са 74 на 64 одсто. У истом месецу када је дошло до смањења пореза, забележен је значајан раст зарада, тако да већи део растерећена није употребљен за оно због чега је ове мера и уведена: на побољшање конкурентности, и раста и легализације запослености. Такође, ово је утицало на трајно смањење прихода буџета за 1 одсто БДП-а годишње.

Оптерећење зарада порезом и доприносима у Србији је на просечном нивоу региона централне и источне Европе. Премда је најважније укупно оптерећење, у структури тог оптерећења, порез на зараде је нижи од регионалног просека док су доприноси релативно виши. То значи да се евентуална неконкурентност домаће привреде или ниска запосленост не може објаснити пореским третманом зарада.

Иако не спорим потребу даљих измена и реформи у области опорезивања зарада, морам да истакнем да најављена иницијатива ка смањењу стопе са 12 на 10 одсто, уз повећање неопорезивог дела зараде на 8.000 динара, доводи до смањења прихода буџета за 0,7 одсто БДП-а на годишњем нивоу. Са ригидном структуром јавне потрошње оптерећене новим најавама издашних јавних давања, буџетски дефицит би порастао, са њим јавни дуг, и стабилност би била нарушена. Стога треба ићи на измене опорезовања зарада које не би угрозиле јавне приходе, тј. треба наћи у исто време компензацију за губитке.

Порески третман зарада у Србији није довољно прогресиван. Укупан број пореских пријава грађана који су зарадили више од троструког износа просечне зараде у 2007. години (1,4 милиона динара) је нешто више од 20.000, што је око 1 одсто укупног броја запослених у Србији. У исто време тражи се начин за смањење оптерећења ниских зарада у радно интензивним гранама како би се повећала запосленост, конкурентност и извоз. Један од начина је увођење јединствене, али веће стопе пореза на зараде и значано повећање неопорезованог дела зараде.

То би учинило опорезивање зарада прогресивнијим и смањило оптерећење најнижих зарада, а приходи буџета не би били значајније угрожени. Да илуструјем са два примера нивоа зарада. Нека стопа пореза износи 20 одсто и неопорезиви део 15.000 динара. Зарада од 30.000 динара би имала ефективну стопу од 10 одсто, док би зарада од 200.000 динара имала ефективну стопу од 18,5 одсто. Мада, могућа су и друга решења.